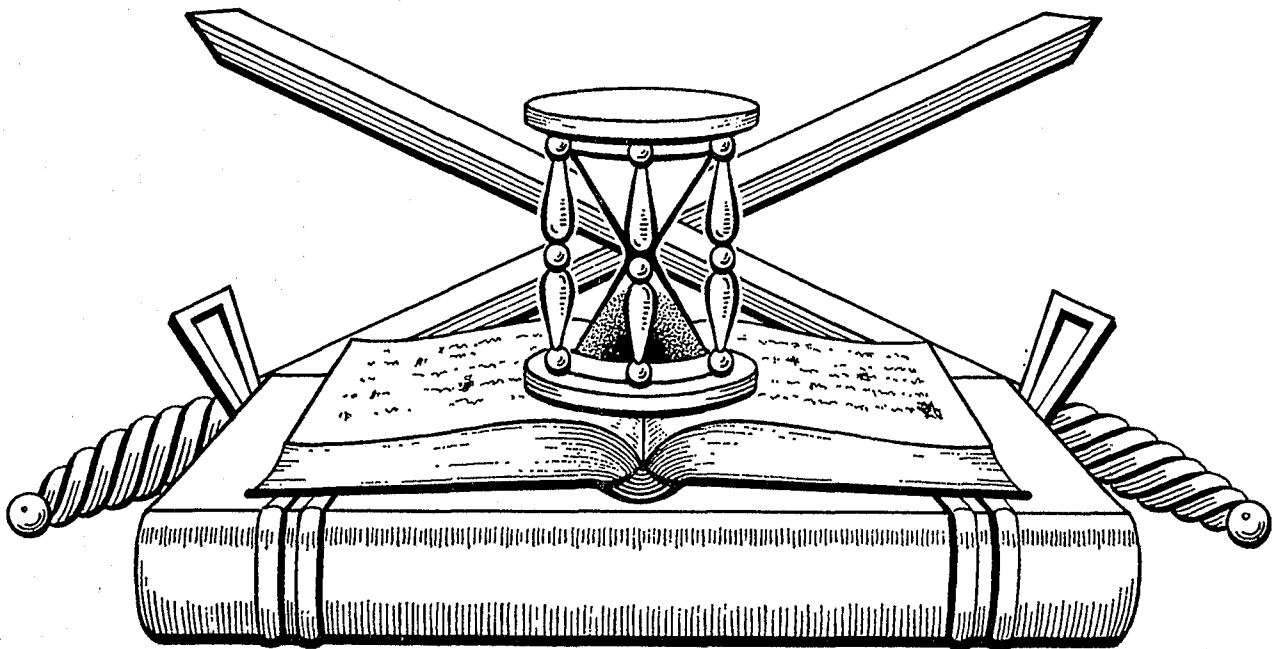

October 1968

4/68

MARS ET HISTORIA

ORGAAN

VAN DE

NEDERLANDSE VERENIGING

TER BEOEFENING VAN DE

MILITAIRE HISTORIE

□ □ □ □ □ (Opgericht 20 Augustus 1966) □ □ □ □ □

Oplage : 350 exn.

3e jaargang no. 4, oktober 1968

M A R S E T H I S T O R I A

tevens mededelingenbulletin nr. 16 van de "Nederlandse
vereniging ter beoefening van de militaire historie"

Opgericht 20 augustus 1966

Erkend bij K.B. no. 50: 14 juni 1968

De vereniging is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van
geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en
onderscheidingen van militaire en semi-militaire organisaties, meer
in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijks-
delen.

Secretariaat : Burgemeester Caen van Necklaan 262, Leidschendam.
Penningmeester : Bremstraat 26, Den Helder
Contributie : Per jaar minimaal f 15.--, te storten op giro 14700
van Algemene Bank Nederland NV te Den Helder, ten
name van Nederlandse vereniging t.b.v.d. mil. his-
torie, rekening nr. 58.72.29.101.

INHOUDSOPGAVE

- I. Mededelingen van huishoudelijke aard.
- II. Kort verslag van de jaarvergadering 1968.
- III. Personalialia
- IV. Van de Studie-Afdelingen
 - A - Studie-afdeling K.N.I.L.
 - B - " " UNIFORMKUNDE
 - C - " " TWEEDE WERELDOORLOG
- V. Artikelen voor en door de leden
 - A - De goede oude tijdII door Int kol Art. K.P.Bloema
 - B - Beknopte kroniek van de 80-jarige oorlog, II, door Kol Art.
J.K.M. BOTTEMA
 - C - De vesting Venlo in het begin der 16e eeuw, door Mr. P.L.
J.M.A. Müller.
- VI. Militariade.
- VII. Vraag en aanbod.

Bijgevoegd: 1) 4e Opgave van aanvullingen en wijzigingen op de
ledenlijst 1968.
2) Statuten van onze vereniging.

I. MEDEDELINGEN VAN HUISHOUDELIJKE AARD.

A. In het augustus-nummer was ter wille van de vele nieuwe leden een overzicht opgenomen van bestuur, afdelingscorrespondenten e.d. Door besluiten van de algemene ledenvergadering en door adreswijzigingen zijn hierin enige veranderingen ontstaan, welke hier volgen:

1. In het Algemeen bestuur zijn t.g.v. het statuair aftreden van Gen Maj Gn.b.d. L.J. SPANJAERDT SPECKMAN en het aftreden van Kol Cav C.A. HESHUSIUS (wegens vertrek naar het buitenland) nieuwe bestuursleden door de ledenvergadering gekozen. Deze verkiezingen hebben een herverdeling van taken binnen het bestuur met zich meegebracht. De nieuwe bestuursleden zijn:

a. Kolonel der Artillerie W. STEIN (adres volgt z.s.m.), functie in het algemeen bestuur: lid.

b. Luitenant ter Zee S.D.II J.H.M. VERKUYL, Kanaalweg 65, 's-Gravenhage, tfn. 070-835413 (het adres uit het vorige nummer is hiermede vervallen), functie in het algemeen bestuur: tweede secretaris.

De Heer E.H.H. WEEKENSTROO, tot 14 september j.l. tweede secretaris, blijft lid van het algemeen bestuur.

De taken van de tweede secretaris behelzen o.m.:

- het voorbereiden en convoceren van alle excursies, vergaderingen en overige bijeenkomsten,
- het notuleren van alle vergaderingen,
- de berichtgeving over alle excursies, vergaderingen en overige bijeenkomsten in "MARS et HISTORIA",
- de verkoop van nog voorradige nummers van "Mars et Historia" (zie het vorige nummer. Toevoegen het augustus nr. à f 1.25),
- het technisch toezicht op vervaardiging en verzending van het verenigingsorgaan.

2. In de lijst van afdelings-correspondenten, tevens vaste medewerkers aan het orgaan, dient het adres van de Heer CATS (mil. emblemen) gewijzigd te worden in: 3988 Warner Ave. Apt. B.5, Hyattsville, Maryland 20784, U.S.A.

B. Ingevolge beslissing van het algemeen bestuur zullen de oktober- en decemberrnummers van "Mars et Historia" enigszins worden beperkt in omvang. Hierdoor zal het bestuur trachten binnen de begroting voor 1968 te blijven om zodoende toch nog een (klein) batig saldo te verkrijgen. Wij hopen dat de leden voor deze maatregel begrip zullen tonen. Overigens kunt U allen onze financiële zorgen mee helpen verlichten, door reeds nu Uw contributie voor 1969 te storten, waarbij U natuurlijk méér dan de minimale f 15.-- moogt bijdragen! Let U dan ook even op ons nieuwe rekeningnummer bij A.B.N. Den Helder?(zie eerste bladz. van dit orgaan.)

C. Onder aanbieding van onze excuses willen we een storende fout in het augustusnummer herstellen. Op blz. 37 onderaan dient bij de namen van de oprichters van onze vereniging ook die van Int kol Klu F.J.A. LUTZ gevoegd te worden. Wilt U het jaarverslag op dit punt aanvullen!

D. De kapitein der Grenadiers H.F. FABRI schonk de vereniging enige archivalia van het v.m. Genootschap voor traditie en uniformkunde, waarvoor onze hartelijke dank.

E. De dank van het bestuur gaat ook uit naar Int kol RLJ b.d. J.J.A. BEAUMONT en de Heer J.C. BURGER voor hun activiteiten m.b.t. de ledenwerving. Het aantal ingeschreven leden, vanaf de oprichting, bedraagt nu 292. Op naar de 300!

F. Tot slot van deze huishoudelijke mededelingen maken wij onze leden attent op de wijzigingen inzake de verkoop van kalenders, uniformprenten etc. Uw bestellingen dient U voortaan te richten aan onze penningmeester, Ltz A I C.J. KNEPPELHOUT, Bremstraat 26, Den Helder, die m.i.v. 14 september j.l. de leiding van de verkoopacties heeft overgenomen. Ter voorkoming van onnodige correspondentie en van eventuele teleurstelling bij het vergeten van een bestelling hebben een aantal leden zich laten noteren als vaste afnemers van de Tritt-kalender (1970 e.v.) en van de series Tritt-prentbriefkaarten (serie 5 e.v.). 'n Voorbeeld, dat navolging verdient!

II. KORT VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING 1968.

Zo ligt 14 september 1968, de datum van onze tweede jaarvergadering weer achter ons. Vele leden (bij de vergadering 43, bij de lezing 47) hadden wederom de weg naar Den Haag gevonden om door hun actieve deelname deze dag tot een geslaagde te maken. Dank zij de bereidwillige medewerking van de korpscommandant H.K.K.L. was de accommodatie weer tot in de puntjes verzorgd. De ervaringen van het vorige jaar zullen daartoe zeker hebben bijgedragen via de oud-korpscommandant, onze vice-voorzitter. Tegenover de grote opkomst ter vergadering stond helaas een geringer aantal exposanten. Verschillende bekende collectioneurs, die mondeling reeds hun medewerking hadden toegezegd, moesten om diverse redenen verstek laten gaan. We hopen ze volgend jaar weer in ons midden te hebben! Gelukkig was het door de 10 deelnemende exposanten getoonde van hoog gehalte, zodat de hoge kwaliteit de geringere kwantiteit ruimschoots vergoedde. Evenmin als vorig jaar willen we nu speciale namen vermelden, maar geven 'n overzicht van de exposanten met een beknopte aanduiding van het tentoongestelde materiaal. Het waren de leden: BERLEMON (oorlogsdocumentatie ruilmateriaal), BOODEN (miniatuurfiguren), BOSSCHER (Kon. Marine), van GELDER (Medailles en onderscheidingen), Van LIER (Ned. militaria), OVERDUYN (decoraties, mil. prentbriefkaarten), SPANDAUW (figuren en uniformstukken), VERHOEFF (soldaten folklorie), WAGENNAAR (Ned. ridderorden en onderscheidingen) en WINTERS (Militaria algemeen). Wij mogen deze leden wel erg dankbaar zijn voor de moeite die zij zich getroost hebben om ons allen iets van hun met zorg bijeengebrachte schatten te kunnen tonen.

Om 13.15 uur begon de eigenlijke jaarvergadering, die evenals vorig jaar in recordtempo werd afgewerkt. Enige belangrijke punten mogen niet onvermeld blijven. Allereerst de bestuursverkiezing, voorafgegaan door een woord van afscheid aan de aftredende bestuursleden, die helaas beiden afwezig waren. De voorzitter memoreerde de ijver en het enthousiasme waarmee zowel Generaal-Majoor b.d. SPANJAERDT SPECKMAN als Kolonel HESHUSIUS hun bestuurstaak hebben vervuld en stelde hen ten voorbeeld aan de overige leden van het bestuur en speciaal aan de nieuwgekozen bestuursleden, de Kolonel STEIN en Luitenant ter Zee S.D.II VERKUYL. Laatstgenoemden werden door hem hartelijk welkom geheten binnen het bestuur.

'n Tweede hoogtepunt van de vergadering vormde de discussie rondom het plan tot uitgifte van een serie Nederlandse uniformprentbriefkaarten. Vanuit de leden werd sterke aan drang op het bestuur uitgeoefend om - hoe dan ook - de plannen door te zetten. Het bestuur beloofde terzake attent te blijven. Zodra de financiële mogelijkheden aanwezig zijn zullen de plannen verwezenlijkt worden. Tenslotte mag niet onvermeld blijven, dat onze penningmeester op de meest eervolle wijze werd gedéchargeerd van zijn financieel beleid over de jaren 1966 en 1967.

Om ± 14.45 uur kon de vergadering reeds gesloten worden, waarna aller aandacht zich kon richten op de expositie en de daaraan verbonden ruilmogelijkheden.

Tot slot van deze geslaagde dag hield ons lid Dr. J.G.N. RENAUD een bijzonder interessante causerie over "Militaire aspecten van Nederlandse kastelen", verlucht - zij het met haperingen vanwege een mukkige dia-projector - met prachtige dia's van Nederlandse burchten in heden en verleden. De deskundigheid van de spreker, die lector is in de castellogie aan de Rijksuniversiteit van Utrecht, waarborgde een waardig besluit van de tweede algemene ledenvergadering.

F.v.L.

III. PERSONALIA

- Eerst heden vernamen wij dat ons lid J. DEURWATER reeds enige maanden geleden werd bevorderd tot Adjudant-onderofficier AAT. Onze hartelijke gelukwensen zijn er niet minder om!
- In de Haagse Courant van 20 september 1968 lazen wij, dat res. Majoor C.Ch. WESTERVELD is bevorderd tot Administrateur bij het Min. van Defensie (HKKL) hetgeen eveneens 'n welgemeende felicitatie waard is!

IV. VAN DE STUDIEAFDELINGEN

A. STUDIE-AFDELING K.N.I.L.

Het Koninklijk Militair Invalidenhuis op BRONBEEK

Deel II - Stichting (vervolg).

De gegageerde (1) fuselier J. KERSTEN uit de Raamstraat te Maastricht, die op 27 maart 1855 bij de Minister van Koloniën een request indiende tot gagementverhoging, i.v.m. het, sedert zijn repatriëring volledig verlies van zijn gezichtsvermogen - welk request overigens op formele gronden "werd gewezen van de hand" (2) heeft waarschijnlijk nimmer vermoed, dat dit request, zowel voor de Legercommandant, Lt.Gen. F.V.A. Ridder de Stuers, de Gouverneur-Generaal A.J. Duymaer van Twist als de Minister van Koloniën en van Oorlog, resp. Mr. P. Mijer en Lt.Gen. H.F.C. Forstner van Dambenoy (3) aanleiding is geweest om zich nader te bezinnen op de lotsverbetering van de geheel of gedeeltelijk invalide uit Indië teruggekeerde militairen.

Hun voornaamste oogmerk vormde hierbij overigens het vergroten van de belangstelling voor de militaire dienst in de koloniën, welke toen minimaal was en hen uiteraard met grote zorg vervulde. Het zou op deze plaats te ver voeren, evenmin als het aan de orde lijkt, nader in te gaan op bovenbedoelde formele gronden en dus op een beoordeling van demerites van het Reglement op de Koloniale Pensioenen en Gagementen van 1848 en - in vergelijking hiermede - op die van de Wet van 1851, S.129, waarin de vaak veel gunstiger pensioenregeling voor de Koninklijke Landmacht destijds was neergelegd. (Mogelijk is dit een vette kluif voor de in de geschiedenis van onze militaire pensioenwetgeving deskundige en/of belangstellende leden). Voldoende zij hier, dat Minister Mijer niet doof bleef voor het door de G.G. van de Legercommandant nagenoeg volledig overgenomen "Bericht, Konsideratiën en Advijs", dat er op neerkwam, dat het nu tijd werd om - met het oog op de slechte toestand van de Koloniale werving - iets aan de verbetering der materiële positie der ontslagen, in Europa teruggekeerde militairen te gaan doen.

Tegelijk met zijn afwijzende beschikking op het request van Kersten vroeg Minister Mijer dan ook bij zijn brief van 23 augustus 1856, Ia C7, tevens het oordeel van de Minister van Oorlog, omtrent de wenselijkheid en in bevestigend geval de maatregelen ter verbetering van het lot der oud-militairen van het Indische Leger, "die in Indië infirmititeiten bekomen hebben, uit overweging dat daardoor de werving voor de Koloniale dienst zal worden aangemoedigd".

Of het formeel was voorgeschreven, dat de Minister van Koloniën in deze en andere kwesties, het Leger in Indië betreffend, het oordeel van de Minister van Oorlog moest vragen, is schrijver dezes (nog) niet bekend; zeker is echter, dat hij bij niemand beter te rade had kunnen gaan, getuige het zeer positief en aan duidelijkheid niets te wensen overlatende antwoord van Minister Forstner (dd. 5 sept. 1856, no. 47 B).

Hoewel deze hierin begon met verscheidene aanbevelingen te doen om het Regeringsreglement van 1848 aan te passen aan de beginselen, neergelegd in de Wet van 1851, o.m. hierop neerkomende, dat de pensioenen der militairen van het Indische Leger niet alleen dienden te worden opgetrokken tot de hoogte van die van het Nederlandse, doch zelfs aanmerkelijk hoger dienden te worden (speciaal beneden de rang van officier), zag hij tevens wel degelijk in, dat eventuele aanneming van deze voorstellen, welke overigens eerst op lange termijn effect konden gaan sorteren, een onvoldoende remedie tegen de kwaal was, de kwaal n.l. uiteraard altijd gezien tegen de achtergrond van die tijd, van te weinig belangstelling voor de militaire dienst in de koloniën en de te geringe animo om zich na zes jaar een reëngagementschevron op de rechter bovenmouw te laten naaien(4). Het tweede (en grootste) deel van zijn brief is dan ook verreweg het belangrijkste en aan Minister Forstner mag dan ook de eer worden toegekend, als eerste het plan tot stichting van een Koloniaal Militair Invalidenhuis te hebben geopperd en de dringende noodzakelijkheid ervan te hebben aangetoond.

Uit zijn brief blijkt een mening t.a.v. de status der Koloniën, welke hij overigens met Duymaer van Twist gemeen had, n.l. afzien van het beschouwen als louter wingewest hiervan. Dit, evenals zijn enigszins emotionele stijl, is de reden dat het tweede deel ervan hier wordt geciteerd. Zeker, hier was nog geen Multatuli en zelfs geen van Hoëvell aan het woord, al was het maar omdat de teneur van zijn op zichzelf juist betoog stellig niet van sociale bewogenheid was, maar toch ziet men het besef zich baanbreken, dat de koloniale baten niet alleen in en ten behoeve van het moederland dienden te worden aangewend. Tenslotte kan men hem een vooruitziende blik niet ontzeggen, hoewel hij natuurlijk nog niet behoefde te denken aan wat in 1942 zou gebeuren (het moderne Japan begon zich pas na 1868 te ontwikkelen). Hier volgt dus zijn betoog(5):

"In den betreuwenswaardigen staat van zaken echter, waarin men ten aanzien van de werving verkeert, en bij de vrees dat deze, gaandeweg, er niet op zal verbeteren, komt het mij meer dan ooit, noodzakelijk voor, dat er, van de zijde van het Gouvernement(6) een marquant blijk worde gegeven van belangstelling in het lot van den militair die in de overzeesche gewesten den staat met zijn arm wil dienen, hetwelk hem, als men de daad, zou doen zien dat het er ernstig mede gemeend is, wanneer hij zich hoort verzekeren dat hij, in de dienst van de Staat oud of gebrekkig geworden, niet aan zijn lot zal worden overgelaten.

En het middel dat ik daartoe zou wenschen aan te bevelen - Uwe Excellentie heeft het reeds bevreed - het is: de stigting van een Invalidenhuis, dat op uitgebreide schaal ingerigt, bestemd zou worden moeten wezen tot een toevlugtsoord voor hen, die, op eervolle wijze, de dienst in Indië verlaten hebbende, bij hun terugkeer in het Moederland, anders zonder goed heenkomen zouden zijn.

Voorzeker: het tot stand brengen en onderhouden van eene zoodanige Stigting, zou geld vereischen, maar wat zouden deze sommen beteekenen bij de millioenen die, jaarlijks, uit de Koloniale baten in de schatkist vloeien? (onderstreeping van mij, v.d.W.)

Worden deze thans tot schulddelging aangewend (8), er zou dan toch jaarlijks nog wel een som kunnen worden afgezonderd in het belang van hem, die, vaak verminkt, teruggekeerd uit den strijd ter beveiliging van den grond die jaarlijks zoo vele schatten afwerpt, maar nu, opgenomen onder het dak hem tot loon zijner opoffering be-

schoren, anderen nog zou opwekken om op zijn voorbeeld, ook hun arm te leenen om het onschatbare Indië voor het Moederland te helpen behouden. Eene en andere lotsverbetering, maar vooral de laatstbedoelde, zou er, naar mijne meening krachtig toe medewerken, om den militair bij het Indisch Leger naauwer aan de dienst te verbinden. Terwijl hij nu, in vele gevallen, na zes jaren dienst ontslag neemt, zouden de uitzigten hem voor de toekomst geopend, hem ten spoorslag verstrekken om zich telkens opnieuw te verbinden en zoo den tijd af te wachten, waarop hij het loon voor zijne getrouwe diensten zou mogen inoogsten. Ik neem de vrijheid vorenstaande beschouwingen met bescheidenheid maar tevens zeer dringend, aan de belangstellende overweging van Uwe Excellentie aan te bevelen; durvende ik vertrouwen dat U.E. bij nadere overweging der zaak, van Uwe zijde, meer en meer met mij in de overtuiging zal deelen, dat met het tot stand brengen van dusdanige lotsverbetering, het behoud van een voldoend leger in Indië in zeer naauw verband staat, ja, misschien met der tijd, daarvan afhankelijk is." (onderstreping van mij v.d.W.)

Had Mijer tot nu toe nog wat aarzelend tegenover de afdoening van het geval Kersten gestaan, immers in de aanbiedingsbrief aan B&W van Maastricht aan wie hij zijn afwijzende beschikking, ter uitreiking aan Kersten, zond, had hij de mogelijkheid tot opneming in het toenmaals bestaande (en eerst in 1925 opgeheven) Invalidenhuis te Leiden geopperd, echter alleen indien belanghebbende hierom zou verzoeken, "om niet de indruk te wekken, dat op diens verzoek gunstig was besocht" en om derhalve geen precedenten te scheppen(9), thans stond hem, kennelijk door de steun van Forstner, duidelijk voor de geest wat hem te doen stond. Reeds op 7 oktober 1856 droeg hij n.l. aan de zo juist als zodanig benoemde waarnemend Administrateur der Koloniale Bestellingen, de Luitenant-kolonel der Artillerie KNIL bd, J. VERTHOLEN, die op het punt stond aan een dienstreis naar Parijs te beginnen, op, deze reis tevens dienstbaar te maken aan het instellen van een onderzoek naar de inrichting en de administratie van het "Hôtel Impériale des Invalides" (7), dat toentertijd 3000 inwoners telde (de Krimoorlog was zo juist afgelopen). Eén en ander ten einde op basis van V's bevindingen aan de Koning een voorstel te kunnen doen, om in beginsel te doen vaststellen dat in Nederland een Koloniaal Militair Invalidenhuis zou worden opgericht.

Ook deed hij voorstellen tot het op korte termijn doen wijzigen van het Regeringsreglement van 1848, waarin, blijkens zijn brief aan de M.v.O. dd. 7 maart 1857, La V2, Kabinet, "ook de belangen van militairen, beneden den rang van officier, niet uit het oog zullen worden verloren."

Het uitgebreide rapport van Vertholen, waaraan overigens een apart artikel zou kunnen worden gewijd, geeft, behalve een kort historisch overzicht van de zorg voor de invalide oud-soldaten in de diverse staten door de eeuwen heen (Sparta, Athene noch Rome werden hierbij vergeten) een uitmuntend exposé van de inrichting van het Hôtel des Invalides, compleet met alle toen gangbare modellen en heeft dan ook zijn invloed op de opdracht aan- en de beraadslagingen in de "Commissie tot Daarstelling van een Koloniaal Militair Invalidenhuis", welke op voordracht van de M.v.K. dd. 13 juni 1857, Kabinet La S4, bij K.B. dd. 14 juni 1857 no. 76 werd ingesteld, duidelijk doen gelden.

Hieraan was voorafgegaan een voorstel aan de Koning (zoals door Forstner aanbevolen), om te komen tot de oprichting van een Koloniaal Militair Invalidenhuis, waarin Mijer niet verzuimde melding te

maken van zijn gedachtenwisseling hieromtrent met Forstner. Alleen was het voorstel niet gesteld in de vrij scherpe bewoordingen van Forstner. In dit voorstel wordt voorts aanbevolen het uitgeven, zowel in Oost- als in West-Indië, van een dagorder, waarin het voornemen tot de stichting van een Koloniaal Militair Invalidenhuis wordt bekend gemaakt. (Deze dagorder verscheen 26 september 1857). Het opmerkelijk korte, door de Directeur van het Kabinet des Konings, Jhr. DE KOCK, geschreven antwoord op dit voorstel, bevatte, behalve dat de Koning zich hiermede kon verenigen, als voorwaarde dat dit Huis t.z.t. "niet in een stad, doch ten plattelande zou dienen te verrijzen".

Het verdient daarom opmerking, dat bovengenoemd K.B. als plaats van stichting expliciet Amsterdam aanwees. Voortuitlopend op hetgeen nog volgt, kan nu reeds worden vermeld, dat de Commissie in haar tweejarig bestaan diverse steden op de mogelijkheid van de oprichting van een Invalidenhuis heeft onderzocht, echter zonder tot een positief voorstel te kunnen komen. In haar eindrapport aan de Koning liet zij deze dan ook de keus uit vier steden, totdat Hij in 1859 besloot tot schenking aan de Staat van zijn in 1853 gekochte landgoed "Bronbeek", ten einde hierop een Koloniaal Militair Invalidenhuis te doen bouwen.

Van bovengenoemde Commissie maakten deel uit:

- Generaal Majoor M.Bn van Geen, Adj. ibd van de Koning en Commandant van de 4e Brigade Infanterie (10).
- Militair Intendant der Eerste Klasse H. Hardenberg, Chef van het bureau Militaire Administratie bij het Departement van Oorlog,
- de reeds genoemde Lt.kol. Art. KNIL bd J. Vertholen, wmd Administrateur der Koloniale Bestellingen bij het Dep van Koloniën.
- Luitenant-kolonel Inf. KNIL A.J. Andresen (MWO3, E.S.), Adj. ibd van de Koning, met verlof in Europa (11)
- Luitenant-kolonel van het Korps Ingenieurs, Mineurs en Sappeurs G.A. van Kerkwijk, E.A.J. te Amsterdam, en ten slotte
- de Referendaris, Chef van het Kabinet van de M.v.K. (later Secretaris-Generaal) J.P. Feith, als Secretaris (12)

Hoewel deze Commissie door de M.v.K. in deze samenstelling was voorgesteld, verwondert het enigszins, dat hiervan slechts één actief dienende officier van het KNIL deel uitmaakte, terwijl zelfs de voorzitter niet tot dat Leger behoorde.

De Afdelingscorrespondent,
W.R. van der Wende,
Velperweg 147,
ARNHEM.

Aantekeningen

- (1). Volgens het "Reglement op de Koloniale Militaire Pensioenen en Gagementen" (K.B. 1 november 1848, no. 84) en zoals dit sedert dien nog herhaaldelijk werd gewijzigd, ontvingen de officieren "pensioen"; de militairen beneden die rang "gagement" (Kersten, die van 1823 tot 1853 had gediend, waarvan 24 jaar in Indië, ontving f 68.-- gagement per jaar).
- (2). Minister Mijer negeerde op formele gronden het gunstig advies van de "Inspecteur van de Geneeskundige Dienst van de Landmagt".
- (3). H.F.C. Forstner van Dambency verwiërf in 1831 de MWO 4e klasse als kapitein der Infanterie. Had uit hoofde van zijn gouverneurschap van de drie zoons van Koning Willem III uiteraard speciale relaties tot het Koninklijk Huis. Maakte deel uit van het Ministerie Donker Curtius ('52-'56). Werd in 1854, dus tijdens zijn ministerschap, Luitenant-Generaal.
- (4). Men krijgt wel de indruk, dat het met de werving in die tijd niet zo gunstig was gesteld. Dit verwondert enigszins als men weet dat Nederland in die tijd een economische depressie doormaakte, hoewel het feit, dat eerst kortgeleden in 1854, de

strijd tegen de Kongsis op Borneo ten koste van veel mensenlevens - overigens met succes - was beëindigd, stellig zijn invloed zal hebben gehad.

- (5). Behalve de toenmaals geldende spelling (Siegenbeeck), is de oorspronkelijke - nu wat ouderwets aandoende - interpunctie ook gehandhaafd.
- (6). Bedoeld is natuurlijk "Regering".
- (7). Het "Hôtel des Invalides" werd tenslotte door Lodewijk XIV gesticht, nadat reeds sedert de late Middeleeuwen het lot der invalide, gedesceuvreerde soldaten regelmatig de aandacht der elkaar opvolgende Franse Koningen had gehad, doch wier initiatieven steeds weer in geldgebrek waren verzand. Het had destijds ook model gestaan voor het "Royal Hospital" te Chelsea.
- (8). en tot spoorwegaanleg (toevoeging van mij, v.d.W.)
- (9). Het Invalidenhuis te Leiden was geen overheidsinstelling doch werd geëxploiteerd door het "Fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden". In 1856 verbleven er zeven invalide oud-militairen van het KNIL, voor wie het M.v.K., inclusief het gagement, f 230.-- per jaar per man moest betalen.
- (10) Was de derde zoon van een der laatste Generaals der Infanterie, J.J. Bn van GEEN, die zich zowel in Europa als in Indië (expeditie tegen Boni 1824 en gedurende de Java oorlog) had onderscheiden. J.J. van Geen was Commandeur MWO.
- (11) Had met de inneming van Montrado in 1854, de strijd op Borneo tot een goed einde gebracht. Werd hiervoor bevorderd tot MWO3. Werd later Legercommandant.
- (12) Feith was altijd betrokken geweest bij alle zaken het Indisch Leger betreffende, zodat hij als Secretaris aan de Commissie werd toegevoegd. Heeft zowel voor de totstandkoming als voor de verdere exploitatie van het Huis heel veel gedaan. Kreeg na de ontbinding der Commissie in 1859, een gratificatie van f 1000.--

B. STUDIE-AFDELING UNIFORMKUNDE

I. UNIFORMKUNDIGE OPSTELLEN. - VAN DRIEPUNT TOT TWEEPUNT

De ontwikkeling van de militaire hoed.

Evenals bij de militaire kleding in het algemeen het geval was, volgde de ontwikkeling van de militaire hoed die van de burgermode. De eerste in uniform gestoken militairen droegen tegen het einde van de 17e eeuw evenals de burgers de breedgerande hoed. Zoals uit afb. 1 blijkt, was het niet meer dan de tamelijk hoge puntige hoed, die in het midden van onze Gouden Eeuw gedragen werd, maar de bol was een stuk lager geworden, terwijl de neiging bestond om de rand aan één of twee zijden met een zekere zwier op te slaan. De kleur van het vilt was meestal zwart of grijs en de enige versiering voor de manschappen bestond uit een smal boordsel om de bol. De officieren droegen er bovendien soms nog een pluim of een strik van gekleurd lint op.

Rond 1700 wordt de tendens om de randen op te slaan groter en gaande weg groeide hieruit de driekante steek, zoals die tegen het midden van de 18e eeuw gedragen werd. Aanvankelijk waren de opgeslagen randen nog tamelijk breed, zodat de steek nogal hoog werd (afb. 3) De drie opgeslagen kanten waren nagenoeg gelijk, waardoor het bovenaanzicht een gelijkzijdige driehoek vormde.

In de burgermode zien wij deze hoed vaak versierd met galons om de randen, al naar het aanzien van de drager. Bovendien hadden de machtigen der aarde de rand aan de binnenzijde bezet met witte of

zwarte struisvederen, de z.g. pluimage.

Evenzo was de militaire hoed voor de manschappen hoogstens versierd met een galon van witte of gele katoen of bij zeer hoge uitzondering met een "valsch goud hoedboordsel". De officieren daarentegen droegen meestal vrij brede en fraai bewerkte hoedboordsels van goud of zilver en soms een witte of gekleurde pluimage.

Tevens ziet men in de eerste helft van de 18e eeuw algemeen het z.g. veldteken, de cocarde, van gekleurd lint dragen. Over de cocarde zou een afzonderlijk artikel te schrijven zijn, doch in het kort komt aan de cocarde de betekenis van herkenningsteken toe.

In de tijd dat men nog geen uniform droeg en zelfs nog in de eerste jaren, dat er reeds uniforme kleding gedragen werd, placht men in het gevecht als onderscheidingsteken tussen vriend en vijand een takje groen, een bosje stro of een stuk wit papier op de helm of in de hoedband te dragen.

Later werd dit gebruik uitgebreid tot het geregeld dragen van een rozet of strik van gekleurd lint op het hoofddeksel. Merkwaardig is, dat verschillende legers, ook het leger van de Republiek der Verenigde Nederlanden, een zwarte cocarde droegen. Zou dit mogelijk zijn als tegenstelling tot de Fransen, die een witte cocarde droegen?

In ieder geval werd de oranje cocarde pas ingevoerd na het herstel van het stadhoudelijk gezag door de pruisseren in 1787 en in 1795 natuurlijk prompt weer vervangen door de zwarte "het aloude veldteken van de Staat" zoals het in het betreffende decreet luidt.

Keren wij weer terug naar de evolutie van de hoed.

In de tweede helft van de 18e eeuw werden de randen van de hoed lager, de voorpunt werd aanmerkelijk korter dan de beide zijpunten (fig. 4). Bovendien werd de hoed toen iets scheef gedragen met de rechterpunt iets naar voren boven het rechter oog. Men vertelt, dat dit geschiedde om dat oog beter tegen de zon te beschermen bij het schieten.

Nu de randen wat lager waren, zien wij in de beide zijpunten kleine wollen kwastjes, meestal wit met een gekleurd hart, de z.g. troetels. Deze moet men beschouwen als de van kwastjes voorziene uiteinden van de hoedband.

In de laatste jaren van de eeuw werden de hoeden, ook al weer onder invloed van de burgermode, weer hoger. De voorpunt was nu tot een minimaal kleine welving terugggebracht, waardoor de driepuntige steek tot een tweepuntige was geworden.

Het was een uiterst onpraktisch hoofddeksel voor de soldaat. Door het grote oppervlak ving het veel wind met alle gevolgen van dien, zodat men de hoed op mars meestal van vóór naar achter, met de rechterpunt vóór, droeg. Men noemde deze wijze van dragen "en colonne", terwijl de normale manier "en bataille" genoemd werd.

Toch waren de jaren voor de hoed als algemeen militair hoofddeksel geteld. Omstreeks 1805 was deze vrijwel in alle legers vervangen door de veel praktischer sjako.

Aleen voor generaals en officieren van staven en dienstvakken zou de hoed nog tal van jaren in gebruik blijven.

Voor officieren en onderofficieren bij de troepen werd de hoed nog enige jaren gebruikt in uitgangstenuue, die de fransen zo aardig betitelen met "tenue de ville".

Omstreeks 1810 bereikte de hoed zijn maximale hoogte (fig. 8) met de z.g. achterzijde iets hoger dan de voorzijde.

Hij werd nu uitsluitend "en colonne" gedragen, waardoor de cocarde, omdat de rechterpunt vóór gedragen werd, aan de linker zijde prijkte.

Na 1830 werd de hoed steeds meer ingesneden, zodat de punten steeds meer geprononceerd werden (fig. 10)

Later, in 1860, werd de hoogte tot ongeveer de helft terugggebracht, waardoor een vrij plat schuitvormig model verkregen werd, de vorm onderging nu vrijwel geen wijziging meer en de hoed bleef aldus het gala hoofddeksel voor generaals en adjudanten van H.M. de Koningin tot 1940.

de Afdelingscorrespondent
Dr. F.G. de Wilde,
Jan Steenlaan 62, Naarden.

1. 1644

2. 1690
1690-1718

3.

4. 1750

5. 1780

6. 1780
1800-1810

7. 1799

8. 1807

9. 1823

10. 1830-1840

11. 1850

De ontwikkeling van de militaire hoed gedurende twee eeuwen.

C. STUDIE-AFDELING TWEEDE WERELDOORLOG

Correspondent: J.H.M. Berlemon, Paramaribostraat 63, Leiden.

Allereerst wil ik via deze weg bedanken voor de reacties, die ik heb gekregen. Ik wil de hoop uitspreken, dat ik met behulp van de deelnemers en hun gegevens een vruchtbaar resultaat zal bereiken.

Mijn eerste reactie, om direkt maar te beginnen met de problemen, is door de recente gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije enigszins op de achtergrond geraakt. Ook dertig jaar geleden stond dit land in het middelpunt van de belangstelling, waaruit later voor Nederland de gevolgen niet uitbleven.

Na het verdrag van München op 29 september 1938, waarbij het Duits sprekende gedeelte van Tsjecho-Slowakije bij Groot-Duitsland kwam en de bezetting van geheel het land door de Duitsers op 15 maart 1939, naderde voor Nederland vanuit het oosten een onheilsbode.

Op 10 april 1939 was er vóór-mobilisatie en op 28 augustus van hetzelfde jaar een algehele mobilisatie van de strijdkrachten in Nederland. Echter was het Leger, zoals op 10 mei 1940 bleek, niet opgewassen tegen de overweldigende wals van mensen en materieel van de tegenstander.

Na de schending van onze neutraliteit door de overschrijding van onze grenzen door de Duitsers in de nacht van 10 mei 1940 is op vele plaatsen door land- en zeestrijdkrachten en niet te vergeten onze luchtvaartafdeling heldhaftige weerstand geboden. Men denke met name aan de strijd om de vliegvelden, om Rotterdam, Grebbeberg, Afsluitdijk en de Maaslinie. Veel heb ik nog niet opgenoemd, maar ik wil het hierbij laten daar er vrij voldoende literatuur bestaat aangaande de strijd in de meidagen van '40.

In het volgende nummer zullen via vraagstelling en direct antwoord de problemen en wetenswaardigheden vanzelf de aandacht krijgen van de belangstellenden. Het is n.l. niet mijn bedoeling om reeds gepubliceerde artikelen over te nemen, maar deze wel aan te halen en zo nodig als bron of richtlijn aan te bevelen.

Mag ik dan in dit licht de uitgaven van "De Militaire Spectator" van de eerste oorlogsjaren noemen, die in artikelen de mensen die het nauwst erbij betrokken waren aan het woord laat.

- D. Tot onze spijt ontvingen wij van de overige afdelingscorrespondenten geen copy. Wel werd voor het volgende nummer copy toegezegd door de afdelingscorrespondent Ridderorden en onderscheidingen.

V. ARTIKELN VOOR EN DOOR DE LEDENDE GOEDE OUDE TIJD (deel II)

Wij vervolgen onze herinneringen uit 1910. Het Jaarboekje van den Hoofdcursus gaf ons - naast de in de vorige aflevering reeds genoemde verenigingen - nog de volgende te zien. J.M.N. v.d. Drift, A. Floor en E. Augustijn vormden het bestuur van de "Letterlievende Vereniging Dr. Jan ten Brink". Beschermheer was de gep. kapt. C.M. Koorevaar (Officier de l'Academie) en Eere-Voorzitter de gep. kapt., Luitenant-kolonel Commandant in het XVIIIe Landweerdistrict D.J. Heinsius. Het verslag van de vereniging vermeldt: "Dat de liefde tot ene taal, zoo schoon en rijk, opwake! Die taal, zoo diep, gevoelvol en machtig; Wie begeert niet meer, dan een oppervlakkige kennis?"

Belangwekkend als vergelijkingsmateriaal met heden is een opsomming van de leidende functionarissen op het Departement van Oorlog. Minister was Generaal-majoor W. Cool ("audientie donderdag half 2"). Vier van de afdelingshoofden waren burgers (afd. 1 secretariaat, afd. III personeel, afd. VII militie en landweer, afd. IX comptabiliteit), de overige waren militairen: Lnt kol van Terwisga afd. II Generale Staf, kol Rovers (afd. IV artillerie), Lnt kol Noorduijn (afd. V genie), maj.intendant Goudriaan (afd. VI intendance) en maj-kwartiermeester Schuak (afd. VIII mil. administratie).

Tenslotte nog een blik in het politieke overzicht. We vermelden enkele citaten over hetgeen t.a.v. België werd geschreven: "De legerquastie gaf in de kamer-aanleiding tot langdurige besprekingen. Eene voorgestelde reorganisatie, waarbij het stelsel van plaatsvervangende behouden bleef, vond geen instemming". Verder: "De Congo blijft nog altijd een bron van verwikkelingen, zoo niet binnelandsche dan buitenlandsche, voor België te zijn". En als laatste citaat deze: "De beweging der Vlamingen tot gelijkstelling van hunne taal met de Franse neemt voortdurend in kracht toe....."

Toen gingen wij even nadenken.....

K.P. Bloema
Luitenant-kolonel der Artillerie.

BEKNOPTTE KRONIEK VAN DE 80-JARIGE CORLOG Deel II

door J.K.M. BOTTEMA, Kolonel der Artillerie.

- 1572-1573 Veldtocht van het Spaanse leger onder Don Frederik door de Noordelijke Nederlanden.
- 12-11-1572 Zutphen uitgemoord.
- 27-11-1572 Amersfoort door de Spanjaarden ingenomen.
- 1-12-1572 Naarden uitgemoord.
- 11-12-1572 Beleg van Haarlem. Verdedigd door Ripperda.
- 13-07-1573 Ingenomen door de Spanjaarden.
- 21-08-1573 De Spanjaarden slaan het beleg om Alkmaar. Verdedigd door 1200 burgers en 800 soldaten onder Cabiliau.
- 08-10-1573 De Spanjaarden breken het beleg op.
- 11-10-1573 Slag op de Zuiderzee. De Spaanse vloot verslagen.
- 30-10-1573- 1e beleg van Leiden
- 21-02-1574
- 14-04-1573 Slag op de Mookerheide. Het Spaanse leger onder d'Avila verslaat de Staatse troepen. Graaf Lodewijk en Graaf Hendrik van Nassau sneuvelen.
- 25-05-1574- 2e beleg van Leiden
- 03-10-1574 Ontzet door de Prins van Oranje.
- 30-06-1576 De Spanjaarden onder Mondragon nemen Zierikzee. Verdedigd door Jhr. Arend van Dorp.
- Mrt-29-6-1579 - De Spanjaarden onder Parma belegeren Maastricht, verdedigd door 1200 burgers en 1000 soldaten onder bevel van Melchior van Zwartsenburg en nemen de stad in.
- Mrt 1580 Groningen aan de Spanjaarden verraden door Rennenberg.
- 23-02-1581 Na 4 maanden beleg van de Spanjaarden onder Rennenberg weet de bezetting de vesting Steenwijk (600 man) onder bevel van Jan van den Cornput de plaats te behouden.
- 10-07-1584 De Prins van Oranje sterft door moordenaarshand.
- 01-11-1585 Prins Maurits wordt Kapitein-Generaal. Hohenlohe was legercommandant. Leicester landvoogd. Geertruidenberg na verraad door de Spanjaarden genomen.
- 16-07-1586 Prins Maurits vermeestert Axel.
- 1588 Parma belegert Bergen op Zoom tevergeefs.

De vesting Venlo in het begin der 16e eeuw.

De dood van Philips van Bourgondie was het sein voor nieuwe schermutelingen tussen Gelre en de Bourgondische staten. De landvoogdes Margareta van Savoye, die een einde wilde maken aan de voortdurende invallen der Geldersen, verzamelde een machtig leger bestaande uit Brabanders, Spanjaarden en Duitsers, waarbij zich nog 2000 Engelse hulptroepen onder Eduard Pying voegden. In 1511 viel het Gelderland binnen en veroverde het slot Grubbenvorst, Baarlo en Arcen. 28 Augustus verscheen dit leger onder Floris van Ysselstein voor Venlo, welke vesting enige tijd tevoren door de burgers met aarden wallen tegen het geschut voorzien was. Hij sneed aanstonds alle toegangen tot de stad af en begon uit

zware stukken op de stad te schieten, waardoor deze ernstig geteisterd werd en 28 oktober het noordelijk gedeelte van de toren der St. Martinuskkerk instortte. 7 November werd des morgens een algemene bestorming gewaagd. Reeds waren de belegeraars door de walmuren gebroken en ongehinderd tot het eerste wachthuis gekomen, toen de bevelhebber Swarzenburg met zijn ruiters en de burgerij kwam aansnellen en hen deed terugwijken. De aanvallers, zijlings vluchtend kwamen op de Lichtenberg, binnen de vesting gelegen. Aldaar hadden de arbeiders om aarde voor de wallen te verkrijgen een grote en diepe kuil gemaakt en haar met takken overdekt. De vluchtenden vielen in deze kuil en werden om het leven gebracht. De overigen, die inmiddels de wallen hadden beklommen, moesten eveneens met groot verlies terugtrekken. De bevelhebber der stad werd bij deze gevechten een oog uitgeschoten. De belegeraars welke enige dagen later de stad voor de tweede en derde maal bestormden, werden telkens door de burgers teruggeslagen. Dag en nacht werden de wallen door de burgers bewaakt. Zij werden daarin bijgestaan door de vrouwen, die zelfs de wapenen opnamen voor de verdediging hunner stad.

Een hunner, Geertruida Bolwater, wist een vaandrig, die bij de bestorming reeds op de muur geklommen was, het vaandel, nadat zij hem met een steen ter aarde geworpen had. Dit vaandel werd tot aanmoediging der Angezetenen voor haar woning opgehangen. Gedwongen door de felle tegenstand en de onbuigzame moed der belegerden werd 1 december het beleg opgebroken. Meer dan 15.000 kanonskogels waren gedurende dit beleg op Venlo verschoten geworden (Slichtenhorst, Gelderse Geschiedenis XI Boek Hfdst. 56).

Uit dankbaarheid en ter schadeloosstelling verleende de hertog aan de stad ten eeuwige dage kwijtschelding van alle tollén in zijn staten en octrooi voor een wekelijkse markt te beginnen op maandag en te eindigen op woensdag 's-middags, bij brieven gegeven in 1512. Door tussenkomst van Frankrijk werd 10 augustus 1512 een wapenstilstand voor 4 jaar gesloten. In alle Gelderse plaatsen werden dankstonden gehouden voor de verlossing van Venlo, waardoor Gelderland gered was voor een vreemde overheersing. Bij placcaat van 2 februari 1525 verkreeg de stad ter voorziening in de reparatie-kosten van de kerktoren het recht kleine penningen te mogen munten ter waarde van een oort Brabants.

Hertog Karel van Gelder, die geen wettige nakomelingen had, wilde zijn staten vermaken aan de Franse koning. Hij riep daartoe de Ridderschap en de steden in oktober 1537 bij elkaar, maar deze weigerden zijn besluit te bekrachtigen. Hij wilde hen nu door geweld dwingen, maar de steden sloten een onderling verbond tot bescherming hunner privileges. Hij deed een aanval op Nijmegen, maar werd afgeslagen. De hertog begon thans te onderhandelen en bij verdrag van 27 januari 1538 werd als zijn opvolger aangewezen Willem van Kleef-Gulik.

Keizer Karel V wilde Gelderland onderwerpen en verzamelde een leger van meer dan 40.000 man onder bevel van Ferdinand Gonzaga. In 1543 rukte hij met dit leger op en sloeg 24 augustus het beleg voor Duren de sterkste plaats van Gulik, en nam de stad stormenderhand in. De bevolking werd over de kling gejaagd, de stad uitgeplunderd en daarna in de as gelegd. Hierdoor ontmoedigd openden de meeste steden vrijwillig hun poorten voor het naderende leger. 4 September werd Venlo opgeëist, maar de overgave werd geweigerd en de stad hardnekkig verdedigd. Voor de stad zou moeten zwichten kwam hertog Willem, bevreesd dat hij behalve Gelderland oock Gulik en Kleef zou verliezen, in het vijandelijk kamp en smeekte om genade. Op 7 september werd hij in genade aangenomen, maar moest afstand doen van Gelderland. Thans eerst opende Venlo haar poorten en erkende de keizer als landsheer. Op 11 september 1543 werden al haar privileges door Karel V bekrachtigd. 12 september werd in het kamp voor Venlo het Tractaat van Venlo gesloten waarbij Gelderland Karel V als zijn heer erkende en waardoor alle Nederlandse gewesten onder één scepter kwamen. Als stadhouder over Gelderland stelde Karel V de prins van Oranje aan.

Mr. P. L. J. M. A. Müller, Venlo

VI. MILITARIADE

In verband met de tijdelijke inkrimping van het orgaan, zijn onder deze rubriek alle berichten uit de rubrieken "Op verkenning voor U", "Uit de vakpers", "Nieuwe uitgaven" en "Sluitstuk", beknopt opgenomen.

1. Wij ontvingen van de directeur van ons aller Legermuseum deel IVb (Krijgsgeschiedenis) van de Bibliotheekcatalogus. Ook dit deel is evenals de voorafgaande delen - weer van hoge kwaliteit en als zodanig een waardevolle aanvulling van bronvermeldingen ten dienste van onze studie c.q. hobby.
2. Van het hoofd Sie. Krijgsgeschiedenis en Ceremonieel van HKKL ontvingen we het jaarverslag over 1967. Extra vermelding verdient het als bijlage 1 bijgevoegde "Onderzoek naar de juistheid van zekere voorstellingen in de Nederlandse geschiedschrijving inzake spanningen tussen de Republiek der Verenigde Nederlanden en het Koninkrijk Pruisen in 1733" van de hand van ons lid, Majoor b.d. H.A. TREU.
3. Ons lid, mr. J.W. BOSCH meldde ons het verschijnen van het Amerikaanse boek "Wellington at Waterloo", geschreven door Jac. Weller, uitgever Thomas Y. Crowell Company, New York. Het is een zeer goed geschreven boek met 56 foto's (o.a. luchtfoto's van de slagvelden). Helaas komen de Nederlandse troepen er zéér slecht af! En helaas gedocumenteerd! In het boek is o.m. sprake van Lt.Gen. Anthing's Brigade, volgens de schrijver "organised for the Dutch East Indies and appears to have been composed in part of men recruited there".
4. Bij de Staatsuitgeverij verscheen het Jaarboek Koninklijke Marine 1966 (f 19.--). Nog verkrijgbaar de jaarboeken 1962, 1964 en 1965.
5. Leden van onze vereniging kunnen tegen de speciale prijs van f 52.50 per deel intekenen op de "Maritieme Encyclopedie", in 6 delen (formaat 17 x 24,5 cm, ruim 4000 kolommen tekst en 600 blz. illustraties in kleur en zwart/wit). Onder vermelding van Uw lidmaatschap van onze vereniging te bestellen bij: Erato N.V., Nw. Keizersgracht 96-98, Amsterdam-C. Er zullen twee delen per jaar verschijnen. Eventueel te betalen met f 10.-- per maand.
6. Kort geleden verscheen bij "Sunday Times Book" 'n pocket, getiteld "Alamein and the Desert War" door o.a. Field Marshal Montgomery. Prijs 7sh.6d. Veel illustraties o.a. enige in kleuren van uniformen en badges. Ruim 200 blz. (Gegevens verkregen van ons lid A.P. Hamakers)
7. Ons lid, de heer A. Kok maakte ons opmerkzaam op de pas verschenen "Bilderatlas zum Grundriss der Waffenlehre" door K.Th. von Sauer, met 472 afbeeldingen op 26 uitvouwbare bladen Prijs DM 24.68. Faksimile-nadruk van de uitgave van 1869. Uitgave: Publizistisches Archiv Karl R. Pawlas, 85 Nürnberg, Krolingstrasse 33.
8. "Reichskommissariat Niederlande" door K. Kwiet. Poging en mislukking van de N.S. "Neuordnung". "Schriftenreihe der Vierteljahrhefte für Zeitgeschichte" nr. 17, 1968. Ongeveer 160 blz, paperback. Uitgever: Deutsche Verlags Anstalt, f 10.70.
9. Zowel van de Verzamelpionier, Zeilmakersstraat 21b te Rotterdam als van het Internationaal Prentbriefkaarten Archief, Keizersgracht 744 te Amsterdam ontvingen we bericht, dat voor onze leden-verzamelaars weer veel nieuw materiaal voorhanden is. U kunt ook telefonisch een afspraak maken: Verzamelpionier: 010 - 238216; Int. Prentbriefk. Archief: 020 - 65956.
10. Uit de catalogus aug/sept. 1968 van A.G. van der Dussen, Hondstraat 5 Maastricht, tel. 04400 - 15119, stippen we voor U aan: nr. 342 Gillingham: "Italian orders of chivalry and Medals of Honour", 146 blz., 33 platen, herdruk f 15.-- Voorts van dezelfde schrijver "Spanish orders of chivalry and Decorations of honour", 165 blz., 39 platen, herdruk f 15.-- (nr. 343) en door Hazleton: "The Russian

Imperial Orders", 102 blz., 20 platen, herdruk f 11.-- (nr. 344)

11. De liefhebbers van boeken op het gebied van de militaire historie raden wij aan bij C.P.J. van der Peet, Nw. Spiegelstraat 33-35, A'dam de catalogus H-XX-1968 aan te vragen, die ruim 600 nummers op dit gebied bevat.
12. Uit de tijdschriften, die wij de laatste weken ontvingen, publiceren wij enige berichten, die mogelijk voor onze leden van belang zijn:
 - In "Trading Post", journal of the American Society of Military insignia collectors" jrg. 27 nr. 3, een kort artikel over de nieuwe "Order of Canada", die de "Canada Medal" (ingesteld in 1943) gaat vervangen. Deze "Order" zal drie categoriën kennen en wel "Companions of the Order", een "Medal of Courage" en een "Medal of Service". Voorts worden een groot aantal nieuwe emblemen van U.S. Artillery besproken, terwijl enige pagina's zijn gewijd aan Vietnamese schouder-emblemen.
 - "Sinte Barbara" van sept. 1968 bevat het tweede deel van een artikel over het "Journaal van Anthonis Duyck" van de hand van Brig.Gen.b.d. P.J.M. Schoonenberg, terwijl ons lid Prof.Ir. J.W. Bonebakker een korte beschouwing wijdt aan de "Standgezichten van Artillerie Materieel", aanwezig in de bibliotheek van het Leggermuseum te Leiden.
 - "Ons Leger", sept. 1968 bevat het 19e deel van de "Enquete over Soldatenfolklore" door ons lid Lnt.kol. L. Verhoeff, deze keer gewijd aan rijmen. De mededeling, dat het Trompetterkorps der Artillerie weer gaat optreden zal onze leden goed doen (Het Tamboerkorps der Koninklijke Marechaussee is overigens ook weer uit de tijdelijke sluimering opgestaan, getuige het optreden in Delft!)
 - "Soldier" juli 1968, meldt de uitgifte in eigen beheer van drie series van zes prenten in kleuren van Britse militaire uniformen, naar schilderijen van Laurence Keeble. Twee series bevatten Britse uniformen uit de Napoleontische oorlogen. De prijzen variëren van 10sh tot 18 sh. per stuk. Bestellingen aan "Soldier" (Prints M.) 433 Holloway Road, London N7, England. De complete set van 18 prenten (inclusief porto) komt op £ 9/10/-.
 - "Warship International" is het kwartaalblad van de "Naval Records Club", een internationale vereniging van Marine-enthousiastelingen. Onlangs ontvingen we enige nummers ter inzage, hetgeen ons veel genoegen verschafte. Het blad is in off-set met vele afbeeldingen. Ons trof speciaal een zeer geslaagd artikel over de Nederlandse onderzeeër O.21 van de hand van ons lid J.D. SPEK. Inlichtingen over deze "Naval Records Club" verstrekt: Mr. George Dale, Box 3249, First Street Station, Radford, Virginia 24141, U.S.A.
13. Ons lid Majoor Jhr. den Beer Poortugael maakte ons opmerkzaam op een tweetal artikelen over de Amsterdamse schutterij, geschreven door mr. J.H. van den Hoek Ostende in "Ons Amsterdam" resp. 20 jrg. nr. 6 en 7/8. Voorzien van 14 illustraties.
14. Degenen, die het jubileumboek van 322 Squadron KLu bestelden hebben dat - als het goed is (anders gaarne bericht!) inmiddels ontvangen. Het is een fraai boekje geworden, rijkelijk voorzien van illustraties en o.m. ruime aandacht bestedend aan de oorlogsperiode van dit roemrijke squadron. De samenstelling geschiedde door de Sectie Krijgsgeschiedenis KLu, terwijl W.J.E. Kock het geheel bewerkte.
15. In de Haagse Courant van 21 sept. j.l. was in de rubriek "Onder de Haagse toren" een uitvoerige beschouwing opgenomen van de collectie oorlogs-militaria (2e W.O.) van ons lid O. Spronk. Hieruit blijkt overigens dat met veel enthousiasme en betrekkelijk weinig geld toch nog een zéér waardevolle collectie is bijeen te brengen!
16. In de loop van het voorjaar 1969 zal een nieuwe winterjas DT bij de KLu worden ingevoerd. Deze jas is van moderne snit, (kort (net boven de knie), zonder taillering, geen rugband en met smalle revers. Ook de KL heeft plannen deze jas - maar dan in legerkleur - in te voeren.

17. Op 12 november 1968 bestaat de Vereniging Officieren der Artillerie 20 jaar, hetgeen een felicitatie zeker waard is. De V.O.A. stond (en staat nog!) altijd op de bres voor het handhaven van zinvolle tradities bij de krijgsmacht als geheel en bij de Artillerie in het bijzonder, hetgeen duidelijk wordt gemaakt middels het voortreffelijke verenigingsorgaan "Sinte Barbara". Houden zo!
18. Het Rijksmuseum Bronbeek heeft de hand kunnen leggen op het schrijfbureau, dat Gen. van Heutsz als Gouverneur-Generaal gebruikte. Voorwaar een unieke aanwinst! Overigens zijn bij dit museum nog steeds platen (in kleuren) uit het boek "Ned. uniformen van Land- en Zeemacht" verkrijgbaar tegen zeer billijke prijzen. Adres: Velperweg 147, Arnhem.
19. In de passage van het nieuwe C. en A. gebouw aan het Damrak te Amsterdam zage we in de "Coffee Club" een bewijs, dat traditie en uniformkunde het ook in een hypermoderne omgeving goed doen. In een fraaie vitrine heeft ons lid Joh. Schaeede een permanente expositie onder het motto " 's Konings Rok". Deze (wisselende) expositie begon met "175 Jaar K.R.A.", (uniformstukken, prenten, etc.) Later zullen ook andere krijgsmachtdelen aan de beurt komen, alles met materiaal van vóór 1940. Alle waardering voor dit initiatief!
20. Ons lid, Ritm. W.L. PLINK, zag bij Antiquair G. Talen, Gemeenteweg 163, Staphorst een tiental Duitse bierpullen staan met afbeeldingen in kleuren van Duitse legeronderdelen (voor 1914) o.a. Uhlanen. Iets voor de liefhebbers! (van bier?)
21. Tot slot verzoeken wij de leden, die Tritt-kalenders 1969 en/of Tritt-prentbriefkaarten hebben ontvangen, het daarvoor verschuldigde bedrag over te maken aan onze penningmeester. Denkt U ook vast aan de contributie 1969?

MARINE CORPS MUSEUM

SPECIAL ANNOUNCEMENT TO MEMBERS OF THE "DUTCH SOCIETY FOR THE RESEARCH OF MILITARY HISTORY".

The Marine Corps Museum warehouse at Quantico, Virginia was broken into last week in June 1968 and thieves escaped with a number of valuable historical items.

Material stolen included highly marketable military long arms and the Museum's complete collection of Marine officer's swords, except for those actually on display in the Museum itself. Among the items stolen were the personal swords of Colonel C.G. McCawley, breveted for gallantry at Chapultepec and later eighth Commandant of the Marine Corps; Generals G.C. Reid and L.M. Little of Spanish-American War, Philippine Insurrection and Boxer Rebellion fame; General Twiggs Meyers, commander of Marines (as a captain) at Peking during the Boxer Rebellion; and Colonel T.C. Turner, distinguished early Marine aviator. Also taken was the sword of Major General W.P.T. Hill, a member of the First Marine Aviation Force in France in World War I and later Quartermaster General of the Marine Corps. These swords are considered national treasures and as such are invaluable and irreplaceable. A number of rifles, muskets and carbines were also among the items stolen.

I enclose a list of all stolen material. It is felt that anyone attempting to dispose of the swords would arouse considerable interest and comment since there are so few early Marine swords in circulation. Hopefully, this fact eventually will bring the swords to light again. Note that serial numbers are available on several of the rifles and carbines.

Anyone having information concerning any of the material stolen from the Marine Corps Museum should immediately contact the nearest office of the F.B.I. and the Marine Corps Museum, Marine Corps Base, Quantico, Virginia. Call the Museum collect: Area Code 703, 640-2121, extension 2-2737 or 2-6137. The assistance of all members is earnestly solicited in tracking down this material.

INVENTORY OF MATERIAL
STOLEN FROM THE MARINE CORPS MUSEUM WAREHOUSE
between June 28th, 1968 and 1 July 1968.

Item	Description
1	U.S. Rifle, M1869, Cal. .50/70
2	Remington Navy Rifle, M1870, Cal. .50/70
3	Lee Rifle, M1882, Cal. .45/70, Serial No. 53706
4	U.S. Rifle, M1884, Springfield, Cal. .45/70, Serial no. 326718
5	Lee "straight Pull" Rifle, Cal. .6mm, Serial no. 4150
6	U.S. Rifle (Krag) M1889, Cal. .30/40, Serial No. 105662
7	U.S. Rifle, M1917 (Enfield, Cal. .30, Serial no. 1075399
8	Johnson, Semi-Auto Rifle, Cal. .30, Serial no. 8454
9	U.S. Carbine, M1, Cal. .30, Serial no. 5092316
10	U.S. Rifle, M1, Cal. .30, Serial no. 1896729
11	U.S. Rifle, M1819 (Hall), Cal. .52
12	U.S. Musket, M1842, cal. .69
13	Musket, Flintlock, British, Tower, 39 in. barrel
14	Musket, flintlock, British, Clark, 42 in. barrel
15	British Royal Marine Sword, w/scabbard
16	xConfederate Officer's Sword, w/brass scabbard (mfg. by Griswold) patterned after U.S. Cav Officer's Sword M1840.
17	xxMarine Officer's Sword, blade unengraved, w/brass scabbard, M1826
18	xxMarine Officer's Sword, blade unengraved, w/brass scabbard, M1826
19	xxMarine Officer's Sword, engraved blade, w/brass scabbard, M1826
20	xxxMarine Officer's Sword, engraved blade, no name, w/German silver scabbard, M1875
21	Marine Officer's Swords, w/German silver scabbards, M1875, blades engraved with names as follows:
21	xxxLouis McC. Little
22	xxxEdward W. Banker
23	xxxGeorge C. Reid
24	xxxThomas C. Turner
25	xxxPercy Crosby
26	xxxJohn Twiggs Meyers
27	xxxMartin J. Kelliher
28	xxxW.P.T. Hill
x	See Confederate Edged Weapons by W.A. Albaugh, Fig. 63, p 96
xx	See The American Sword, 1775-1945, by H. Peterson, Item 144
xxx	See The American Sword, 1775-1945, by H. Peterson, Item 145

VII. VRAAG EN AANBOD

- A. Secretaris Stichting Handhaving Traditiën Grenadiers en Jagers zoekt contact (ook via derden) om te komen tot aankoop van oude etalagepoppen t.b.v. het Historisch Museum Grenadiers en Jagers, p/a Eduard van Beinumlaan 41, Dieren.
- B. Aangeboden: alle recente Amerikaanse wapenliteratuur, uniform-literatuur en literatuur m.b.t. badges, insignia, medailles en onderscheidingen. Ongeveer 400 titels verkrijgbaar. Te koop of wel te ruilen tegen Nederlandse- en Nederlands-Indische wapenvoorschriften of boeken op het gebied van wapens, genoemd in mijn wants-list (in te zien bij de secretaris). Correspondentie aan: Len van Nieuwenhuyzen, R.R.3, Ionia, Michigan 48846 USA, met opgave van aangeboden voorschriften en boeken en voor welk(e) boek(en) men wil ruilen.

NAGEKOMEN BERICHT

Wij zijn de sectie Krijgsgeschiedenis en Ceremonieel HKKL dankbaar, dat het alsnog is gelukt ten behoeve van onze leden enige exemplaren van het boekje "Gegevens over vaandels en standaarden" door ons lid H. Ringoir ter beschikking te stellen. Bestelling bij de penningmeester onder storting van f 1.20 c.q. zending van 6 postfrisse geldige postzegels van 20 cts.

4e OPGAVE VAN AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN OP DE LEDENLIJSTAANVULLINGEN

288	EVERS, Mr.C.H. Dagbladdirecteur Bestuurslid Leger- museum	van Beethovenlaan 117 Rotterdam	2,3,5,6,10 t/m12,14	--
289	PAULISSEN, M.H.P.J. Kolonel K.N.I.L.b.d.	Flat Koningsplein 101c Maastricht	1,2,10,16,17, 20	2)
290	ZIJDERVELD, J.	Taagdreef 68 Utrecht	?	--
291	HOLSTEYN, P.L.C.	Vlaardingsekade 18 Schipluiden	?	--
292	REIJDON, Ch.	Hoogstraat 31 's-Gravenhage	?	--
293	SCHMIDT CRANS, P.H.A. Majoor-vlieger KLu	NAP0 898 Utrecht-veldpost	?	--

WIJZIGINGEN

7	DEURWATER, J.; rang wordt Adjudant-onderofficier der A.A.T. Adres is niet meer juist. Wie helpt ons aan het juiste adres?			
21	PIJL, Mac.G.G.van der: nieuw adres: P.M.C.-NAP0 881, Utrecht-veldpost			
57	SPANJAARDT SPECKMAN, L.J.; vervalt "lid algemeen bestuur"			
60	HESHUSIUS, C.A.; vervalt "lid algemeen bestuur".			
74	WEEKENSTROO, E.H.H.; "2e secretaris" wordt "lid algemeen bestuur"			
80	CATS, B.C.; nieuw adres: 3988 Warne Ave. Apt.-B5 Hyattsville, Maryland 20784, U.S.A.			
138	MOOREN, H.H.; nieuw adres: Accacialaan 1, Bunde (L).			
143	STEIN, W.: toevoegen "lid algemeen bestuur"			
212	KRAIJEVELD, C.J.: Wie helpt ons aan juiste adres? Adres in ledenlijst schijnt onjuist. Post wordt geretourneerd.			
231	MEIJER, H.G.; nieuw adres: Jonkerstraat 55, Weurt (bij Nijmegen)			
236	GERRITSEN, H.T.C.; nieuw adres: Gemeenschapspolderweg 613, Weesp(NH)			
249	VERKUYL, J.H.M.; toevoegen: tweede secretaris. nieuw adres: Kanaalweg 65, 's-Gravenhage.			